

EXAMENSARBETE

Våren 2009

*Sektionen för Hälsa & samhälle
Socialt Arbete*

Integrationsprocessen och invandrare-
intervjuundersökning med sex invandrarkvinnor

The integration and the immigrant-A qualitative
method research with six immigrant women

Författare

Magdalena Adrian

Handledare

Ingrid Nilsson-Motevasel

Examinator

Sven-Erik Olsson

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING	4
ABSTRACT	5
INLEDNING	6
Bakgrund.....	6
Problemformulering	9
Syftet	9
Frågeställning.....	9
Avgränsning	9
Disposition	9
Definitioner.....	10
TIDIGARE FORSKNING	10
TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	12
METOD	13
Val av metod	13
Urval	14
Etiska överväganden	15
Tillvägagångssätt.....	16
Databearbetning	16
Validitet och reliabilitet	16
Förförståelse	17
RESULTATET OCH ANALYS	17
Delaktighet och integration	17

Språkets betydelse	19
Möte med det svenska samhället	20
De sociala nätverken	22
Kulturella skillnader	22
Identitetsutveckling.....	23
SLUTDISKUSSION.....	24
Metoddiskussion.....	26
Källor	27
BILAGA 1	29
BILAGA 2	30

Sammanfattning

I denna uppsats har jag använt mig av en kvalitativ metod. Data har samlats in genom intervjuer som har behandlat integrationsprocessen utifrån invandrens perspektiv. I dessa intervjuer har jag använt mig av en intervjuguide. Jag valde ut sex kvinnor med invandrar bakgrund som vistats i Sverige från fyra till närmare tjugo år. Syftet var att ge en inblick i integrationsprocessen utifrån invandrarens perspektiv där bemötande från samhällets sida, språkkompetens och socialt nätverk ingår.

De teoretiska utgångspunkterna utgick ifrån social integration. Vidare fortsatte jag med symbolisk interaktionism där fokus läggs på språk och mening. Jag fokuserade också på social kategorisering, socialisation och Erikssons identitetsteori.

Mitt resultat visade att deltagande och tillhörighet till olika grupper i samhället bidrar till att individer upplever sig som delaktiga och genom det integrerade i det svenska samhället. I detta fall där socialt nätverk består av både landsmän och svenskarna kan det ha positiv inverkan på socialisationsprocessen i Sverige. När det gäller bemötande visade resultatet att svenskarna bemöter invandrare olika beroende på situationen. Det framkom även att bra kunskaper i svenska är avgörande för en lyckad integration.

Nyckelord: invandrare, integration.

Abstract

The integration process and the immigrant- A qualitative method research with six immigrant women

This thesis gives insight into the integration process of immigrants into the Swedish society. The thesis is performed with a qualitative method and the data have been collected through interviews based on a questionnaire.

The collected data is extracted from interviews with six immigrant women that have been living in Sweden between four and almost twenty years. Purpose of this thesis is to give insight into the integration process of immigrants from their perspective and how they are received by Swedish society, their capability to handle foreign language and integration into the social networks.

Theories used in this thesis come from social integration. Further, I have also been using symbolic interactionism with focus on language and its meaning. I have also focused on social categorizing, socialization and Ericsson's identity theory.

My results show that participation and belonging to different community groups help individuals to feel their involvement and by this help them to integrate into the Swedish society. In cases where social networks consists of both compatriots and Swedes this might influence socialization process positively. When it comes to how immigrants are received by Swedes it depends on the situation but the knowledge of the Swedish language is of crucial importance for successful integration into the Swedish community.

Keywords: immigrants, integration

INLEDNING

Integration är ett aktuellt ämne att diskutera i Sverige eftersom Sveriges befolkning kännetecknas av stor mångfald. Sverige är ett land där många olika kulturer möts.

Trots åtgärder från regeringens sida integrationspolitiken är bristande och resulterar i klyftor i samhället mellan invandrare och infödda svenskarna. Detta kan leda till kategorisering, segregering och utanförskap.

Termen integration står nära mitt hjärta för att jag har själv gått igenom integrationsprocessen som var förknippat med flytten till Sverige för nästan åtta år sen. Därför tänkte jag att det skulle vara intressant att undersöka integrationsprocessen just utifrån invandraperspektiv.

Att flytta till ett nytt land innebär att man lämnar allt man har levt i tidigare och ska börja bygga upp ett nytt liv. Ordet ” bygga” passar bra i denna sammanhanget för att i början känns det så att man lägger tegelsten på tegelsten för att skaffa sig livets olika sfärer. Det gäller exempelvis utbildning, socialt nätverk eller arbete.

Bakgrund

Historisk översikt

Sverige är ett invandringsland sedan många år tillbaka. På medeltiden var det zigenare och romer som bofaste sig i Sverige På 1600-talet kom vallonerna och på 1700- talet invandrade judar och fransk intellektuell elit, bland annat konstnärer och filosofer. I början av 1900 talet utvandrade många svenskarna till Canada, USA och Sydamerika. Orsakerna till utvandringen var fattigdom, bristande framtidstro, äventyrslystnad och guldfeber.

Efter andra världskriget övergick Vikingalandet från att vara utvandringsland till invandringsland. Krigsflyktingar kom från bland annat Baltikum och Tyskland. Från 50-talet var det arbetskraftsinvandrare som kom till Sverige från Skandinavien, Jugoslavien, Italien samt Turkiet m.fl.

I slutet av 60 talet fattade regeringen ett nytt beslut nämligen de som ville komma till Sverige skulle söka uppehållstillstånd innan ankomsten till Sverige. För arbetskraftinvandring gällde det särskilda regler det vill säga de skulle ha ett jobberbjudande och även en arbetsmarknadsprövning gjordes. Detta lede till att arbetstillstånd beviljades bara i de fall där det fanns behov av den utländska arbetskraften. Regeln innebar också att då det fanns arbetslösa i Sverige fick man inget uppehållstillstånd. Undantagsvis från denna regel fick nordbor tillstånd som även hade rätt att bosätta sig och arbeta inom hela Norden, vidare beviljades tillstånd åt flyktingar och även för familjeanknytning åt de som hade sina familjemedlemmar redan etablerade i Sverige. Den nya invandrapolitiken under 70-talet gav upphov till bland annat nedgång av arbetskraftsinvandring från länder utanför Norden. Vidare markerades ökning av invandring från nordiska länder samt att flyktingar kom i stötar i samband med krig eller kriser.

80-talet kallades även den asylsökande årtionde. I mitten av 80-talet kom asylsökande från Iran, Irak, Libanon, Syrien och Turkiet mm. Så såg det ut i hela Västeuropa. I slutet av decenniet ökade antalet asylsökande från Somalia och Kosovo likaså asylsökande från de forna öststaterna sökte tillstånd i Sverige.

Det kommunistiska imperiet fallet är direkt kopplad till att många medborgare från gamla öststaterna lämnade sina länder samtidigt som levnadsvillkor förstone försämrades. Väntetiderna på beslutet blev längre, antalet förläggningar ökade. Orsaken till att många sökte asyl var inte förföljelse men bristande framtidstro samt fattigdom.

90-talet kännetecknas av att det kalla krigets avslutning samt att demokratisering och ekonomisk utveckling sattes igång i de länderna som innan var under det kommunistiska förtrycket. Även tidsbegränsade krigstillstånd tog slut och detta betydde att många flyktingar från Eritrea, Libanon, Irak och Iran fick återvända till sina hemländer.

Kriget i Jugoslavien startades, landet delades. Terror och etnisk rensning blev följden av det samt att stort antal flyktingar sökte asyl i andra europeiska länder.

2000-talet innebar utveckling inom EU-samarbetet där gemensam asyl och migrationspolitik sattes upp som målet. År 2001 gick Sverige in i Schengen vilket medförde att gränserna mellan de 13 länderna öppnades och att det beviljades tillstånd till hela Schengenområdet (Migrationsverket 2009).

Invandrarnas delaktighet i det svenska samhället

Medborgarnas möjligheter till delaktighet i samhället garanteras av de formella rättigheterna. Invandrare som har fått tillstånd att bosätta sig i Sverige har i princip samma samhälliga rättigheter som infödda svenskarna. Undantag utgör rösträtten vid riksdagsval som gäller bara invånare med svenskt medborgarskap. För att invandrare ska göra sig hörda i det svenska samhället krävs det att de skaffar sig kunskaper och information om det samhället de lever i. Kunskaper och information är viktiga medel för att öka invandrarnas delaktighet i samhället.

Delaktighet och inflytande styrs dessutom av materiella levnadsvillkor och levnadsförhållanden. Att klara sin försörjning på egen hand leder till självständighet och oberoende.

I ett demokratiskt land förutsatts att beslutande organ representerar hela landets befolkning även minoritetsgrupper. Dagens representanter i det politiska samhället avspeglar inte hela Sveriges etniska befolkning.

För att utesluta diskriminering och främlingsfientlighet krävs det ökad politisk inflytande hos samhällsgrupper med utländsk bakgrund.

Anspraak på samhällsinformation

Regeringens förslag till integrationspolitiska åtgärder går ut på att alla tar sitt integrationsansvar inom sitt område. Tanken är att alla samhällsinformation ska vara tillgängliga för invandrare. Regeringen förutsätter att statliga och kommunala myndigheter tar sitt ansvar inom sitt ansvarsområde och uppfyller målen för att bygga integrationspolitik(Prop.1997/98:16).

Att försörja sig själv

Arbete utgör en grund för social och ekonomisk välbefinnande hos individen. Genom sitt försvarsarbete bidrar individen till samhällsutveckling och sin sociala integration. Studier visar att medborgare med utländsk bakgrund drabbas oftare av arbetslösheten. Orsaker till detta är bland annat diskriminering, avsaknad av kontaktnät, svårigheter med kvalifikationskrav och bristande integration. Invandrarens kunskaper och kompetens som skulle kunna berika det svenska samhället glöms ofta bort.

Ett mångfaldigt samhälle

Sverige är numera en nation som karakteriseras av etnisk och kulturell variation. Medborgarnas inställning till invandrare måste förändras för att underlätta integrationen. Statliga myndigheter spelar en stor roll i frågor rörande attitydförändringar. Ett ökat antal invandrare inom statliga och kommunala myndigheter är ett effektivt medel för att förändra attityderna . Vidare borde kunskapen hos arbetsförmedlare och personalrekryterare förbättras om invandrarens kompetensnivå.

Språkinläring

Språket är ett medel för att kunna kommunicera med andra människor. Språket spelar också en avgörande roll i frågor om kultur och socialt liv. Bristande kunskaper i svenska bidrar till isolering och fientlighet. Språkinläring ökar chanser till integration samt deltagande i samhälls och möjliggör också att förstå koder som existerar i samhället.

Motivationsgrad, familjesituation, ålder och hälsa är avgörande faktorer för språkinläring. Det är individens egen ansvar att skaffa sig kunskaper i språket. Men det är Staten skyldighet att ge möjligheterna. Staten bör dessutom erbjuda språkundervisning anpassad efter individens behov.

Kommunerna har idag det yttersta ansvaret för svenskundervisning för invandrare, även kallad SFI. För att det svenska språket ska fungera som en bro mellan olika samhällsgrupper krävs det att svenskarna accepterar svenska som brister eller med utländsk brytning(Prop.1997/98:16).

Problemformulering

De frågorna som jag vill studera är integrationsprocessen utifrån invandraperspektiv med fokus på bemötande från samhällets sida, språkkompetens samt socialt nätverk. En fundering som växte fram är att ta reda på hur invandrare upplever sin integration i det svenska samhället. Med detta som bakgrund växte mitt syfte fram.

Syftet

Syftet med denna uppsats är att ge en inblick i integrationsprocessen utifrån invandrarens perspektiv där bemötande från samhällets sida, språkkompetens och socialt nätverk ingår.

Frågeställning

Mina frågeställningar är:

- Hur upplever invandraren sin integration i det svenska samhället?
- Vilken roll spelar socialt nätverk för invandrarens integration i Sverige?
- Vad innebär bra språkkunskaper i svenska för integrationen?
- Hur tycker invandraren att bemötandet från svenska samhällets sida har varit?

Avgränsning

Uppsatsen behandlar enbart integration utifrån invandrarnas perspektiv i det svenska samhället. Jag ville undersöka närmare aspekter av integrationen som är av stor betydelse för hela integrationsprocessen.

Fem av mina intervjupersoner är bosatta i södra och en i norra Sverige. Jag har intervjuat personer från olika länder för att få en heltäckande bild. Mina intervjupersoner är kvinnor så därför visar studien integrationen bara ur kvinnligt perspektiv.

Disposition

Här följer ett kort redogörelse för uppsatsen kommande upplägg. Jag börjar med att i kapitel två berätta om tidigare forskning. I kapitel tre behandlas teoretiska utgångspunkter. I kapitel fyra redogör jag för val av metod, även hur jag gjorde mina urval samt kort om etiska överväganden. Därefter följer tillvägagångssätt, databearbetning även validitet och reliabilitet samt förförståelse. I

kapitel fem presenteras resultatet och analys, vilket följs av kapitel sex som är slutdiskussion för denna uppsats.

Definitioner

Integration- "inom socialvetenskapen process som leder till att skilda enheter förenas, även resultatet av en sådan process. Termen användas bland annat om processer genom vilka ett samhälle bildas och bevaras eller genom vilka flera samhällen förenas med varandra till större enheter t.ex. europeisk integration"(Nationalencyklopedin 1992:264).

Invandrare- "person som flyttar från ett land till ett annat för att bosätta sig där en längre tid, enligt folkbokföringen i Sverige minst ett år. Begreppet invandrare förekommer inte i utlänningslagen. Det är opreciserat, varför det inte går att uttala sig om antalet invandrare utan att ange om man avser personer som är utländsk födda eller medlemmar av andra generationen inflyttade"(Nationalencyklopedin 1992:264).

TIDIGARE FORSKNING

Kamali i en rapport (SOU, 2006) riktar kritiken mot integrationstänkandet samt integrationspolitiken. I rapporten menar han att den svenska integrationspolitiken förändrades för att bli särpolitik. Integrationspolitik istället för att minska klyftorna i samhället leder till splittring i samhällsgrupper samt till "vi och dem tänkandet". Samhället delas i två delar nämligen "vi" och "dem". Segregation är ett stort samhällsproblem, omfattar hela befolkningen och kräver att alla grupper medverkar om problemet ska lösas.

En ny politik måste uppstå där man rensas bort rasism och diskriminering. Den nya politiken måste fokusera på att fördela samhälls resurser och inkludera alla invånare. Alla individer oavsett kön, hudfärg och religion ska ha möjligheter att realisera sina medborgliga drömmar enligt Kamali. Lika rätt för alla. Det ska innebära uppoffringar på alla plan både lokal och global nivå. Därefter ska det kontrolleras genom ständiga av studier utfallet(SOU 2006).

Osman Aytar(2007) skiljer i sin avhandling på tre dimensioner som rör integration med tyngden på grupper.

Den första dimensionen tar upp *Integration mellan etniska svenskarna och lika invandrargrupper*. Viktigt att påpeka är att integrationsprocessen innefattar både invandrare och den infödda befolkningen. År 1997 fattades regeringens beslut som skulle förändra synen på integration. Det

menas integration gäller hela samhället inte bara invandrare. Skribenten menar att man borde betrakta integration mellan etniska svenskar och olika invandra grupper enskilt.

Den andra dimensionen behandlar *Integration mellan olika invandrargrupper*. Integrationen mellan olika invandrargrupper skiljer sig från varandra i bemärkelse etnicitet, kultur, hudfärg och religion. Denna dimension lyfter upp de skillnader som finns bland olika samhällsgrupper vilka betraktas ofta som en kategori.

Den sista dimensionen beaktar *Integration inom enskilda invandrargrupper i det nya landet*. Denna dimension koncentrerar sig på att skapa gynnsammare förutsättningar för etniska och kulturella mångfalden i samhället. Aytar menar att integration borde ske på lokal plan innefattande offentliga institutioner som en del av en större integrerad helhet(Aytar 2007).

Diaz(1993)menar i sin avhandling att invandraren snabbare blir integrerad i det svenska samhället om de har bra utbildning, äger sin egen bostad och dessutom bor i ett område där grannarna till minst 90% består av svenskar. Ju fler av ovanstående faktorer som är uppfyllda, desto större är sannolikheten att personen blir fullständig integrerad. Samtidigt riktas kritik mot den svenska traditionella integrationsmodellen, som till stora delar är präglad av ett statistisk ideologiserad och teoretiserad förhållningsätt till integrationsproblemet.

I en annan studie menar Diaz att en avgörande funktion i integrationsprocessen utgörs av individens egen inställning och engagemang till investering i integrationspåskyndande åtgärder. Han menar att tillfredsställelse i livet hos människan går parallellt med en lyckad integration i det nya landet. Fungerande integration skapar förtroende hos individen till samhällsorganen samt bidrar till utvecklingen av den kulturella identiteten som kretsar inom de sociala och kulturella ramarna i det nya samhället(Diaz 2004).

I den tredje rapporten skriven av Diaz definierar han integration som ”en långvarig, mödosam och strategisk process”(Diaz 1997:94). Det som är avklarat i samband med mottagningsperioden är troligtvis primärintegration. Han menar att nyckeln till fungerande sekundärintegrationen är lyckad primärintegrationen. Primärintegration grundar sig på inlärningsprocesser vilket i sin följd fungerar som ofrånkomliga förutsättningar för den sekundära integrationen. Det omfattar språkkunskaper, utbildning, bostad i ej segregerade område. Medan primärintegration är ett underlag för integration, består sekundärintegration av fördjupning av integration gällande huvudområden nämligen kommunikativ förmåga, självförsörjning och bostad samt expansion av integration aktuellt för nya områden exempelvis skaffandet av mer privata umgängeskrets och medverkan i politiken. Vidare anser Diaz att primärintegration lyckas bara om individen från början har känsla om att han/hon bestämmer över sitt liv under den första perioden i det nya landet. Under första perioden är flyktningarnas rätt att fritt välja avgränsad pga. att individens förenklade tillgångar så som språk, information eller utbildning. Detta innebär oundvikliga svårigheter för att kunna välja bland de valmöjligheter som samhället har att ge sina medborgare.

Diaz framhäver att språkkompetens, att själv klara av sitt uppehälle samt eget bostad utgör de basala förutsättningar för en lyckad integration i det svenska samhället. En annan central aspekt är att

skaffa sig socialt nätverk i det nya landet. Alla de fyra avseenden utgör delmål av primärintegration(Diaz 1997).

Erikssons studie är relevant för min uppsats för att den lyfter upp invandrarnas vilja att ta del av den svenska kulturen och samhället för att påskynda integrationen. Av resultatet framgår att å ena sidan hade en del av intervjupersoner försökt att ta kontakt med svenskarna men de misslyckades. Även om man bodde i ett svensk bostadsområde så hade det inte underlättat integrationen. Resultatet tydliggör också intervjupersonernas önskan att ha lika chanser och privilegier som infödda svenskarna. Å andra sidan visar resultatet att integrationen inte är lyckad för att invandrare lever kvar i den gamla kulturen och skapar gemenskapen i de segregerade bostadsmiljöer där de upplever trygghet och tillhörighet med varandra. Det innebär gemenskap på lokal nivå men segregation på nationell nivå(Eriksson 2002).

TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Följande avsnitt kommer att behandla de teoretiska utgångspunkterna som utgör grunden för analysen av mitt datamaterial som har framkommit under intervjuer med mina respondenter.

Social integration innebär att individer är överens om de stabila och starka utgångspunkter som utgör grunden för deras relationer dessutom om de rättigheter och skyldigheter de har mot varandra. Svaga grupper finns i samhället. Samhället stödjer de grupperna samt de grupperna ser sig själva som en del av samhället. Alla i samhället har samma rätt till att självförverkliga sig (Engdahl och Larsson 2006).

Symbolisk interaktionism lägger i fokus språk och mening. Enligt Mead genom språket är vi medvetna individer samt vi avspeglar oss själva i andras ögon. Ett nyckelord i detta sammanhang är *en symbol*. *En symbol* är en uttryck för något annat. De ord som vi tar i anspråk oss av för att hänvisa till vissa objekt är i verkligheten symboler som står för det som vi pratar eller tänker. Ordet "penna" representerar ett ting som vi brukar ofta vid skrivandet. Med tiden lär vi oss att behärska ett sådant begrepp och då tänker vi på föremålet på ett symboliskt sätt. Symbolisk tänkande gör möjligt att inte endast tänka på det som sker i stunden utan att tänka abstrakt och uppleva det som händer i flera dimensioner samtidigt (Giddens 2003).

Icke-verbal kommunikation så kallad kroppsspråk sker på ett symboliskt sätt. Mead ansåg att människor använder symboler och tolkningar i sitt samspel med varandra. Människor lever en tillvaro som är fylld av symboler vilka möjliggör ett utbyte mellan tankar och funderingar bland människor. Det uppstår en interaktion med andra där vi söker ständig efter vägledning för att bestämma vad som är acceptabelt uppförande i situationer och för att interpretera sättet som andra agerar utifrån. Den symboliska interaktionism gör oss uppmärksamma på små saker i interaktionen med varandra samtidigt som det skapar betydelse i det som andra människor gör. Fokus läggs på detaljerna i samspelet som sker dagligen mellan människor. Det framhävs samspelets roll i bildningen av

samhällen och dess organ. Den symboliska interaktionism kritiserar för att den fokuserar på detaljer i det mänskliga samspelet (Giddens 2003).

Social kategorisering förekommer under ett villkor att den sociala omvärlden är olikformad. Med en olikformad social omvärld (Lange och Westin 1981:443) menas att vissa människor är lika varandra i någon mån mer än de liknar andra. Det förekommer vissa givna biologiska grunder som delar upp den sociala omvärlden. Finns två kön. Livet avslutas med att vi dör. Det pågår en utveckling hos människan från barndomen till vuxenåldern. Vi får naturliga roller, som att vara man eller kvinna. Detta följs av kulturella roller. Den sociala sfären som uppstår i en viss kultur framkallar sekundära kategorier alltså sociala positioner. I och med social kategorisering börjar vissa kulturella skillnader dyka upp.

Sociala kategorier förutsätter förekommande av markörer. Markörers uppgift är följande nämligen att visa kategoritillhörighet samt att betona kategorigränser. Vidare förutsätter etniska markörer förekommande av etnisk kategorisering. Detta ger upphov till social kategorisering. Exempel på etniska markörer är hudfärg, språk eller kulturell rikedom (Lange och Westin 1981).

Socialisation är en process som pågår hela livet från födelsen till döden under vilken människans beteende konstrueras med utgångspunkt i det sociala samspelet. Socialisation skapar förutsättningar för individen att utveckla sina kompetenser, studera saker och ting och anpassa sig efter omgivningen. Socialisation betyder att individen tillägnar sig gruppens, i detta sammanhang hela samhällets, normer, regler och värden. Processen sker oftast omedvetet, genom indirekt kommunikation med gruppens medlemmar. Genom socialt samspel med sin omgivning lär sig individen normer, värderingar och tänkesätt som utgör grunden för den kulturen som individen befinner sig i (Giddens 2003).

Eriksson menar att vår identitet är ständig utsatt för en process där den förändras och utvecklats, detta kallar han för identitetsteori. Processen äger rum under hela livscykeln och är kopplad till ökad självständighet och tillhörighet till en grupp hos individen. Identitetsbegreppet tyder på samband mellan individen och gruppen (Lange och Westin 1981).

METOD

Val av metod

Jag har valt att använda mig av kvalitativ undersökningsmetoden, med fokus på intervjuer. Som utgångspunkt för mina intervjuer har jag använd mig av en intervjuguide (se bilaga 1.). I varje intervju ställde jag bakgrundsfrågor för att sedan komma med mer övergripande frågor. Mitt arbete bygger på halvstrukturerade intervjuer. Under intervjuens gång kunde jag komma med stödfrågor. Ingen bandinspelning har skett för att jag ville att mina intervjupersoner känna sig bekväma under samtalsgången och inte störas av bandspelaren.

Intervjuarens uppgift är att få veta vad respondenter tycker och tänker. Eftersom det inte kan mätas är det viktigt att ställa bra frågor för att få fram känslor och upplevelser av intervjupersonen.

”I en kvalitativ intervju är intervjuare och intervjuperson både medskapare i ett samtal.

Visserligen är rollerna olika i så måtto att intervjuaren genomför detta samtal för att belysa ett forskningsproblem och intervjupersonen har kanske ställt upp på intervju utan att egentligen ha någon direkt nytta av den”(Patel och Davidsson 2007, s.78).

Anledningen till att jag använde mig av den kvalitativa intervjun är att jag ville få fram känslor, erfarenheter och upplevelser gällande mitt problemområde. I en kvalitativ intervju lägger man tyngd på att studera egenskaper hos en företeelse exempelvis respondentens synpunkt gällande något fenomen. Detta orsakar att man aldrig kan förutbestämma vad som kommer att dyka upp under samtalets gång.

Jag försökte att ha så öppna frågor som möjligt för att inte styra svaret. Från början ville jag ha bara tema men det visade sig i praktiken att jag inte kunde uppnå mitt syfte bara av att använda sig av tema i mina intervjuer. Jag formulerades därför mer specifika men ändå öppna frågor.

Frågor som jag ställde under mina intervjuer har lågt grad av standalisering och strukturering. Jag har formulerat mina frågor i förväg så att de täcker alla mina frågeställningar. Jag ställde mina frågor i samma ordning under alla genomförda intervjuer.

Jag har använd mig av ”omvänd tratteknik” i mina intervjuer vilket innebär att jag ställde först konkreta frågor för att sedan övergå till mer generella frågor. Denna teknik är relevant för mina intervjuer för att jag vill i min studie ta reda på intervjupersonernas attityder till integrationsprocessen. Jag har undvik ledande frågor och negationer (Patel och Davidsson 2007). Jag bestämde sig för att koncentrera mig på tolkning och reflektion i min analys av det insamlade materialet.

Urval

Jag valde ut fem personer utifrån min umgängeskrets och genom min arbetsplats och min skola eftersom de uppfyller kriterierna jag ville att respondenterna skulle uppfylla. Jag ville ha så bred variation så möjligt bland mina intervjupersoner därför har jag bestämt mig att välja personer från olika länder. Tanken var från början att intervjua sju personer men det var svårt för en person att ställa upp eftersom hon hamnade på sjukhuset. Min önskan var att ha män i min studie men jag fick inte tag på någon man som ville medverka. Av denna anledning är min studie begränsad för att den visar bara kvinnors perspektiv på integration. På så sätt fick jag tag på sex kvinnor som ville vara med i min undersökning. Mina intervjupersoner har varit bosatta i Sverige från fyra till tjugo år ungefär.

De kvinnor jag har intervjuat är:

- Eva 32 år, sjukgymnast från Polen. I Sverige arbetar som vårdbiträde i en hemtjänstgrupp. Hon håller på att öppna ”sitt eget” som sjukgymnastik. Hon har bott i Sverige i 3 år. Innan hon kom till

Sverige hade hon läst till sjukgymnast i 5 år. Hon har också jobbat som sjukgymnast i 5 år i Polen. Anledningen till att hon kom till Sverige var kärleken.

-Ermina 37, högskolestuderande från Slovakien. Hon har bott i Sverige i 7 år. Innan hon kom till Sverige hade hon sin egen modellagentur har också läst kultur management på universitet i 3 år. Idag läser hon en annan högskoleutbildning i Sverige. Ermina har en son som är 13 år. Bor sambo tillsammans med sin svensk man. Ska gifta sig snart. Anledningen till att hon kom till Sverige var familjebildning.

-Gina 37 år ,förvärvsarbetande från Norge. Har bott i Sverige i 17 år. Gina tog i Sverige lastbilkörkort. Just nu arbetar hon som vårdbiträde inom äldreomsorgen.

-Lesja 38 år , förvärvsarbetande från Ukraina. Har bott i Sverige i 9 år. Hon flyttade till Sverige av ekonomiska skäl. I Sverige hade hon läst omvårdnadsprogrammet men arbetar inom industrin. Har en dottern som är 12 år. Bor tillsammans med sin dotter och sin svensk man.

-Alicja 33år, högskolestuderande från Ungern. Har bott i Sverige i 5 år. Anledningen till att hon kom till Sverige var kärleken. Bor tillsammans med sin svensk sambo.

-Niki 46år, undersjuksköterska från Laos. Har bott i Sverige i nästan 30 år. Bor tillsammans med sin svenska sambo.

Etiska överväganden

Under arbetet med min uppsats försökte jag hela tiden tänka på de etiska överväganden som är kopplade till vetenskapliga studier. Nyckelord för mina etiska överväganden är anonymitet, respekt, integritet, värdighet, empati, autonomi, självbestämmande och mänskliga rättigheter. Dessutom ansträngde jag mig för att hela tiden ha ett kritiskt grundperspektiv och handla så neutralt som möjligt under arbetets gång.

Jag skrev ett informationsbrev i vilket meddelade jag mina intervjupersoner om uppsatsens syfte, hur materialet kommer att hanteras och vad deltagande i studien innebär. Dessutom informerade jag om att deltagande i studien är frivilligt, att intervjuperson väljer själv ställen där han/hon önskar sig att bli intervjuad och att respondenten kan avbryta intervju när som helst utan att det får några konsekvenser(Kvale 1997).

Jag har strävat efter att inte vara alltför engagerad i fenomenet som studeras fast det berör mig mycket personligen. Jag har också tagit hänsyn till anonymitetskrav samt konfidentialitetskrav (Merriam 2009).

Vidare talade jag om att allt merskrivet material kommer att förstöras när arbetet är färdig.

Under mina intervjuer försökte jag att ha en så neutral inställning som möjligt gentemot respondenten för att inte påverka det som sägs.

Tillvägagångssätt

Som tidigare har nämnt har jag valt att genomföra halvstrukturerade intervjuer. Jag har utgått ifrån min intervjuguide men jag var inställd på att vara flexibel och låta respondenterna prata fritt och utveckla sina resonemang. Jag har bestämt att sända intervjufrågorna till respondenter ett par dagar tidigare. Jag tog kontakt med respondenterna via telefon där tid och datum för intervjuer bestämdes. Respondenterna fick välja fritt plats där vi skulle träffas med tanke på att de skulle känna sig bekväma. Detta resulterade att en intervju genomfördes i högskolan, en annan i respondentens hem och de sista fyra hemma hos mig.

Jag har valt att skriva ner intervjuer istället för att använda sig av en bandspelare eftersom jag ville skapa en avslappnad stämning. Nackdelen med att ingen bandspelning har skett kan vara att jag missade tonfallet och icke verbala signaler.

Under intervjuerna försökte jag hela tiden hålla ett kritisk och neutral förhållningssätt men som intervjuare kunde jag på omedvetet sätt påverka respondenterna. På samma gång var jag nyfiken av ämnet och engagerad. Jag ville skapa en lugn och avslappnad stämning för att ämnet integration betraktas som känsligt av vissa personer. Viktig för mig var att ha respondenternas förtroende så att de kunde öppna sig och ge så ärliga svar som möjligt. Varje intervju genomfördes vid en kopp kaffe och på så sätt kändes det mer avspänt.

Databearbetning

Som jag tidigare har anfört alla sex intervjuer antecknades. Jag har läst datamaterialet flera gånger för att på allvar få en illustration över den företeelse som undersöks i min uppsats. För att mer strukturera och organisera mitt datamaterial har jag renskrivit intervjuer på dator. Därefter har jag markerat det som väckte mitt största intresse med fetstil på dator. Efter detta skrev jag ut datamaterialet igen och sedan för att särskilja texten markerade jag de delar som hänger samman där jag använde mig av färgglada pennor. Slutligen sammanställde jag delar av materialet som liknar varandra i grupper. Jag systematiserade datamaterialet på så sätt att underlätta för mig att komma åt den information som är relevant för mina frågeställningar (Merriam 2009).

Validitet och reliabilitet

Validitet och reliabilitet är kopplade till varandra under arbetens gång. Validitet innebär att vi undersöker det vi planerat att undersöka dvs. att undersökningen åsyftar mot syftet (Patel och Davidsson 2007). Är valet av intervjuemetod lämplig för att undersöka det jag vill undersöka? Jag anser att kvalitativ intervjuemetod är mest passande för min studie för att den företeelse som jag vill studera handlar om känslor och upplevelser. Dessutom har jag försökt att forma frågorna i intervju mallen så att de svarar mot mitt syfte. Det som jag strävat efter var att studera det jag verkligen ska studera. Validiteten i min studie innebär att jag belyser integrationsprocessen utifrån invandra perspektiv där jag noggrant avgränsat mig samt vilka aspekter jag vill undersöka i just denna studie.

Reliabilitet handlar om i vilken grad resultatet är möjligt att upprepas. En lämplig fråga som kan ställas här är: om undersökningen kommer att leda till samma resultat om den görs om (Merriam 2009). Reliabilitet i min studie är knappt möjligt, det går inte att återskapa samma resultat om den görs om eftersom jag använde mig av intervjumetoden. Det är knappt möjligt att resultatet blir det samma även om man använder sig av samma intervjumall som jag har utgått ifrån. Därför är reliabiliteten väldigt låg för att det inte går att göra om samma studie igen.

Förförståelse

Utifrån mitt eget perspektiv som invandrare har det växt ett djupare intresse för integrationsprocessen i det svenska samhället. Eftersom jag är kom till Sverige från Polen för snart åtta år sedan har jag gått genom integrationsprocessen i Sverige. Jag tror inte att man kan integrera sig fullständig i det nya samhället, inte om man flyttade som vuxen. Det kvarstår alltid en del i oss själva som inte är integrerad. Det finns elementer som kan bidra till integrationen blir mer lyckad är som exempel bra språkkunskaper, socialt nätverk, utbildning samt bra bostadsförhållanden.

Min egen omgivning utgörs av två kulturer nämligen svenska och polska. Två kulturer och miljöer möts och där någonstans har jag skaffat jag mitt liv i Sverige. Det tog några år och det kostade mig flera upppoffringar för att vara i den punkten jag är idag i mitt liv.

Eftersom termen *integration* och allt vad det betyder står nära mitt hjärta ville jag närmre undersöka själva fenomenet utifrån invandrarens perspektiv.

Andrzej Olkiewicz nämner i sin som heter "Konsten att vara invandrare" att det finns anpassningsstrategier. Dels finns emigranter som emigrerar men betraktar sin frånvaro som något tillfälligt dels finns emigranter med helt motsatt attityd. Den andra grupp emigranter från början är medvetna att de aldrig kommer att återgå till sina hemländer.

Det jag vill komma fram till är att det är enklare att anpassa sig till det nya samhället samt integrera sig om invandrare från början fattat beslut om att inte återvända(Olkiewicz 2008).

RESULTATET OCH ANALYS

I detta kapitel kommer jag att presentera det resultatet som framkommit under mina intervjuer samt att analysera resultatet.

Delaktighet och integration

När det gäller delaktighet och integration i det svenska samhället berättade mina intervjupersoner:

Mycket beror på om man har tur. Om man har rätt utbildning eller om man skaffar sig jobbet snabbt. Om man har tur till bra arbetskamrater. Stor skillnad mellan Kristianstad och Stockholm. Lättare att bli accepterad som invandrare i Stockholm.(Ermina)

Ermina anser att mycket beror på turen. Om man har tur och hamnar på en bra arbetsplats med trevliga arbetskamrater. Poängen i social integration ligger i erkännande av olika grupper skyldigheter och rättigheter grupper mot varandra. Jag utgår ifrån att mina intervjupersoner är medvetna om de existerande regler som finns i olika grupper de tillhör till. Ytterligare framhäver Ermina vikten av bra utbildning som underlättar skaffandet av jobbet samt att det är enklare att bli invandrare i Stockholm.

Jag är medlem i frivilliga organisationer. Nattvandrarerna, vi är för ungdomarnas skull. På det sättet känner jag mig nyttig för samhället. Jag är aktiv i ledningen i ungersk förening. Genom det känner jag mig delaktig i det svenska samhället. Det är jätte viktig för mig att ha ett arbete, det utgör grunden för att känna sig integrerad.(Alicja)

Jag bor med en svensk man. Jag är medlem i optimism gruppen. En kvinnoklubb. Jag känner mig integrerad. Mitt barn har vuxit upp här. Jag har bara vant mig. Accepterad livet som jag har, att det är bra för mig och mitt barn(Lesja).

Lesjas känslan av integration är stark kopplad till hennes barn uppväxt i Sverige. Gemensam för Lesja och Alicja är det att de känner sig integrerade för att de båda är medlemmar i kommunala organisationer. Genom det förstärks deras känsla av delaktighet i en grupp som är förknippad med social integration.

Jag är norsk medborgare, men jag känner mig ändå delaktig i samhället. Jag känner mig som en del av allmänmassa. Jag känner inte att jag behövde integrera mig på något speciellt sätt. Våra länder är så lika, det var så likt Norge. (Gina)

Gina anser att hon inte behövde anpassa sig till svenska samhället på ett speciellt sätt för att svensk och norsk samhället skiljer sig inte mycket åt därför kände hon sig integrerad från början.

Jag är med i samhället, jag jobbar och betalar skatt.(Niki)

Niki känner sig delaktig i samhället tack vare hennes jobb. Hon bidrar till samhället genom att hon är en av skattebetalarna.

Gemensamt för mina intervjupersoner är att de ser sig själva som social integrerade för att de tillhör olikartade grupper så som arbetskamrater, medlemmar i en förening eller hela samhället. Genom deltagande i de olika grupper i samhället har intervjupersoner samma möjligheter till självförverkligande som andra invånare.

Social integration lägger fokus på att erkänna svaga sociala grupper i samhället. En svag grupp i samhället utgörs av invandrare. Mina intervjupersoner erkänns av olika grupper och därför känner de sig socialt integrerade i Sverige(Engdahl och Larsson 2006).

Språkets betydelse

När det gäller språket berättade mina intervjupersoner:

Det är jätte viktig med språket. När man kan prata kan man skaffa sig kompisar. Kan förstå svensk kultur och tradition. Bygga bättre framtid i det här landet. Jag har lärt mig svenska i skolan och på SFI, sen har jag läst vidare på Komvux. Men mest har jag lärt mig på jobbet där jag pratade svenskarna/...../ Man kan skaffa sig bättre omgivning. Man är betraktat på ett annat sätt när man kan svenska.(Eva)

Jag pratar med brytning på svenska. Det finns något slags krav på att jag måste prata perfekt. Ibland känns det irriterande under samtalet när folk frågar vad jag menar ett par gånger/..../Mycket ligger i språket, att lära sig prata jätte bra. Därför lägger jag mycket tid på att studera språket, språket är nyckel till samhället.(Ermina)

Jätte viktig, en av de viktigaste saker är att lära sig språket i främmande landet. Språket är ett verktyg, om jag inte kan språket kan jag inte klara mig. (Alicja)

Alicja pratar om språket som om just "verktyg" medan Ermina uttrycker sig om språket som om "nyckel till samhället".

Inte så viktig, svenskarna förstår norska bra, man vänder bara lite på orden. (Gina)

Gina berättar att för henne var inte språket så viktig för att norska har mycket gemensam med svenska och därför svenskarna förstår norska bra och vice versa

Jätte viktig för att klara sig i samhället, klara sig i vardagen. /...../Det var svårt för mig för att i Asien har vi ett annat alfabet. Jag gick i skolan och på SFI./..../ Det är lättare nu att ta kontakt med folk, man deltar mer i samtalet nu. När jag inte kunde svenska svarade jag bara "ja" , "nej" eller "hej då". (Niki)

Ganska viktig, ger mig möjligheter att jobba och kommunicera med medarbetare. Ta emot information.(Lesja)

Niki nämner att språket är centralt för att kunna klara av sin vardag, samt att utan att kunna språket kunde hon inte delta i konversationen på riktigt, hon svarade endast med korta meningar. Medan Lesja betonar språkets betydelse i jobbsammanhang nämligen att det skapar möjligheter att kunna språket och är grundläggande för att kunna kommunicera på jobbet.

Mina intervjupersoner är ganska eniga om att språket är den viktigaste "verktyget" för att kunna integreras och delta i samhället på riktigt. Endast Ginas berättelse avviker från de andras utsagor nämligen hon tycker att i hennes fall hade inte svenska språket så stor betydelse eftersom svenska och norska skiljer sig inte så mycket åt.

Mead anser att det är språket som gör oss till medvetna och tänkande organismer samt att språket medverkar till att vi reflekterar till de andra individerna. Mead menar att orden som vi använder oss

av är symboler som står för det som vi pratar om. Människor använder symboler och tolkningar i interaktion med varandra. Genom det sker utbyte av tankar och informationer(Giddens 2003).

Nästan alla av mina intervjupersoner är överens om att språket är grundläggande faktor för att kunna fungera i samhället och för att klara sig i vardagslivet. Det som framgår av intervjupersoners berättelser är en bild över det som anser Mead nämligen att språket i form av symboler påverkar samspelet som sker hela tiden mellan människor. Språket gör oss till tänkande individer som kan prata med varandra. Utan språket kan inte interaktion ske och utbyte mellan tankar och informationer. I materialet framgår det språket är av betydelse för att kunna delta i samhället. Mead anser att språket är grundläggande medel för att interaktion ska ske mellan människor(Giddens 2003). Utan att kunna svenska språket kan inte invandrare samspele i svenska samhället. De kan inte vara delen av samhället och integreras. Det kan ske feltolkningar och missförstånd, vi kan inte tolka informationer och därför kan det stoppa interaktion.

Möte med det svenska samhället

Mina intervjupersoner berättade följande om sina erfarenheter gällande bemötande som de har fått från samhället sida:

Jag kände mig många gånger på olika myndigheter att de vill bli av med mig. Att de bryr sig inte om invandrare och deras problem t ex. på arbetsförmedlingen. Om man vill få någon hjälp måste man kämpa för att få det man behöver. Men det tar alltid mycket tid och energi.(Ewa)

Ewa upplevde att myndigheter brydde sig inte om hennes problem för att hon är en invandare. Hon anser även att kontakter med olika myndigheter är energikrävande och att man måste anstränga sig mycket om man vill få den hjälpen man behöver få.

När jag inte kunde svenska pratade jag på engelska. Vi, både jag och svenskarna kommunicerade på språket som var inte modersmålet. Bemötande var bättre då jag kommunicerade på engelska./.../
I början när jag pratade engelska uppfattade svenskarna mig som en gäst. Nu när jag pratar svenska känner jag mig inte lika bra bemött. Jag fick en invandra status, svenskarna tappade hoppet på att jag återvänder till hemlandet. Svenskarna bemött bra en gäst som pratade engelska men nu betraktas jag som en invandrare./.../
Jag ser att svenskarna reagerar konstigt, de frågar mig vilket land kommer jag ifrån. Jag blir trött på det. Man vill bli betraktat som alla andra(Ermina)

Ermina märkte skillnaden i bemötande då hon slutade prata engelska och försökte kommunicera på svenska. Hon berättar att:”Svenskarna bemött bra en gäst som pratade engelska men nu betraktas jag som invandrare”. Intressant att Ermina upplevde skillnaden i bemötande beroende på vilket språk hon har kommunicerat med. Bemötande var bättre när hon pratade på engelska då uppfattades hon som en gäst menar hon . Ermina upplevde att hon började betraktas som invandrare vid olika möten med samhället då hon började kommunicera på svenska. Man kan koppla det till teori och kategorisering och markörer(Lange och Westin 1981). Ermina använde sig av markören vilket är språket och samtidigt som hon började kommunicera på svenska upplevde hon att hon kategoriserades som invandrare och blev bemött som invandrare, inte länge som ”en gäst”. Ermina

förklara det så "svenskarna tappade hoppet på att jag återvänder till hemlandet". Språket är en markör på etnisk kategorisering som bidrar till social kategorisering nämligen en invandrar kategori.

På vissa ställen känner man sig välkommen, på andra ställen måste man knacka på dörren./.../
Man känner att man ligger på lägre nivå. Även om jag är bättre på jobbet, så vill de inte erkänna det. Jag får uppskattning av chefen men inte av arbetskamrater. Jag är inte tillräcklig social, jag håller mig mest för mig själv. Social kompetens uppskattas mer än kunskap.(Lesja)

Lesja anser att bemötande har varit lite olika beroende på situationen. Hon upplevde ibland att hon ligger på lägre nivå på arbetsplan. Hon menar att arbetskamrater inte vill acceptera att hon är duktigare i arbetet. Detta kan vara tecken på kategorisering. Lesja kategoriseras som invandrare på jobbet och förmodligen får hon inte den uppskattning av arbetskamrater som hon skulle få om hon vore svensk. Därför upplever hon sig att hon ligger på lägre nivå i förhållande till sina arbetskamrater. Positivt är att hon fick uppskattning av chefen. Hon riktar också en kritik mot sig själv nämligen tycker hon att är inte så social som hon borde vara. Detta kan vara en orsak till att hennes kompetens underskattas av arbetskamrater anser Lesja.

Jag har förändrats. Nu går jag fram till folk och pratar. Jag vågar mer och lättare tar kontakter. Innan vågade jag inte möta folk på samma sätt. Nu vågar jag mycket mer, därför känner jag att bemötande är mycket bättre nu från svenskarnas sida./.../
Jag fått bra bemötande. Fick mycket hjälp av myndigheter. Det är bättre bemötande här på myndigheter än i hemlandet. Jag kan inte klaga. Jag jämför hela tiden hur det är hemma och här.(Alicja)

Bara positivt. Sverige och mitt land är så lika. Hade jag kommit från Zambia skulle det kanske varit en annan sak. Men jag fick bra bemötande, folk är entusiastiska när jag säger att jag kommer från Norge.(Gina)

Gina och Alicja uppger att de har fått bra bemötande i olika sociala sammanhang. Alicja menar att bemötande har även varit bättre på svenska myndigheter jämför med myndigheter i hennes hemland. Gina anser att hon bara fick bra bemötande, hon betonar det att Norge och Sverige är så lika och detta gör att hon har goda erfarenheter vid möte med myndigheter.

Ibland på myndigheter upplevde jag att jag betraktas annorlunda. Nu har jag bott här så länge så så att jag vet hur det fungerar. Inom sjukvården. En gång ringde jag och ville boka tid hos doktorn för att jag hade jätte ont i magen. Men de sa att jag skulle avvakta, att värken kanske försvinner av sig själv. Jag kände att de ville bli av med mig. Det kändes så att kanske om jag vore svensk då gick det lättare att få tid hos doktor./.../
Ibland på myndigheter, kände jag mig betraktad som invandrare. Om jag går med min man så är Bemötande bättre. De är trevliga. Dold rasism, man har det med sig. Det känns av ibland.(Niki)

Niki har en motsägande åsikt om möte med de svenska myndigheter och sjukvården. Hon kände sig betraktad på ett bättre sätt då hon gick och ordnade sina ärenden tillsammans med sin svensk man. Niki märkte skillnaden i bemötanden av samhället då hon var tillsammans med sin man och ordande sina ärenden eller i kontakten med sjukvården. Hon kategoriserades fortfarande som invandrare för att hennes utländska brytning tydliggör tillhörighet till invandrargruppen men då hon är tillsammans med sin svenska man har det inte någon betydelse för bemötandet.

Människor kategoriseras beroende på vilken grupp de tillhör i den sociala omvärlden. Mina intervjupersoner tillhör invandrargruppen och i sociala sammanhang kategoriseras som invandrare.

En viktig markör i detta sammanhang är språket som syftar på att man tillhör invandrargruppen. Sociala kategorier förekommer i samband med markörer, vilka uppgift är att tydliggöra kategoritillhörighet. Detta i sin följd bidrar till social kategorisering (Lange och Westin 1981)

De sociala nätverken

När det gäller frågan om socialt nätverk berättade mina respondenter följande:

Nästan alla invandrare. Sambos vänner, det är hans vänner men vi hänger ihop. Jag är inte intresserad av att ha djupare kontakter med dem. Jag mår bättre bland andra invandrare, har större samhörighet, mer spontana och varma. När jag umgås med svenskarna, känns det så att jag inte kan visa alla min känslor, jag måste begränsa mig på något sätt. De observerar mig, det känns inte från hjärtat. (Ermina)

Erminas socialt nätverk består främst av invandrare. Hon känner större tillhörighet med invandrare. Hennes chanser att förstå och lära sig den svenska kulturen är begränsade om hon inte utökar sina kontakter med svenskarna. Hennes socialisation hindras och hon har mindre förutsättningar att lära sig om de normer och värderingar som är standard i Sverige.

Att ha socialt nätverk, utan det skulle jag inte känna mig integrerad. Utan det kan integrationen inte vara lyckad. (Alicja)

Alicja i sin utsåga betonar nätverkets betydelse för integrations känsla. Integration är förknippad med socialisation. Individens socialiseras först i det nya landet och följden av det är att hon känner sig integrerad.

Jag har vänner från olika länder. Både från hemlandet och från Sverige. Nationaliteten spelar ingen roll. Det berör på personlighet, vem man har lätt att umgås med. (Niki)

Niki har vänner både från hemlandet och från Sverige. Genom det att hon är öppen för kontakter med svenskarna, hindras inte hennes socialisation i Sverige. Hon kan lära sig de normer som är aktuella i det svenska samhället och integreras.

Socialisationsprocessen innebär att individer som lever i en grupp assimilerar omgivningens normer och kulturella traditioner för att stärka gruppens gemenskap. Processen pågår via indirekt inflytande från gruppmedlemmarnas sida vilket innebär att det oftast händer omedvetet (Giddens 2003). Socialt nätverk är starkt förknippat med socialisationsprocessen. Nikis socialt nätverk består av både svenskarna och hennes landsmän. Genom att umgås med svenskarna skapar hon möjligheter lära sig normer och värderingar som är centrala i Sverige. Detta i sin följd gör att det är enklare att förstå den svenska kulturen och tankesätt som är så viktig för integrationen. Niki socialiseras in i en grupp i detta fall består gruppen av det svenska samhället. Däremot Ermina umgås helst med andra invandrare och kan detta orsaka att hennes socialisation i det svenska samhället bromsas eftersom hennes kontakter med svenska kulturen sker bara i en liten skala.

Kulturella skillnader

När det gäller möten med den svenska kulturen och det svenska levnadssättet berättade mina intervjupersoner:

Jag var överraskad över att barn bor en vecka hos mamma och en hos pappa. Manliga kvinnor kvinnliga män. Männen som lyssnar vad kvinnor säger.(Ermina)

Samhället verkade lite konstigt för att det skiljer sig mycket från hemlandet. Samhället är inprogrammerad, mycket mindre spontant, mycket mer regi. Svenskarna håller mer avstånd än vi gör i personliga kontakter.(Alicja)

Att svenskarna dricker så förbannat mycket, dricker mycket mer sprit än vi i Norge. Då var jag ändå 18 år gammal och då drack jag alkohol själv. Det gör jag inte nu. Då tänkte jag att det är normalt.(Gina)

I mitt land klagar man inte om man står på en busshållplats och väntar på en försenad buss. Man vet att bussen kommer, det spelar ingen roll när. I Sverige klagar man mycket om man får vänta på nånting. Det har jag börjat med.

Vi städar inte så mycket hemma som man gör i Sverige. Vi är mer utomhus i mitt land än hemma. Jag har börjat städa mer i Sverige.(Niki)

Av mina intervjupersoners berättelser framgår det de har olika erfarenheter om mötet med det svenska levnadssättet och kulturen. Ermina har reagerat på barnen bor hos båda föräldrar efter föräldrarnas separation. Gina var överraskad över svenskarnas drick vanor, enligt henne dricker svenskarna mycket sprit. Alicja upplevde svenskarna som "inprogrammerade och hållande avstånd". Niki tog efter svensk levnadsätt och började klaga över försenade bussar.

Med kulturchock menas att människor känner sig vilsna de börjar sjunka in i en annan kultur. Givna och bekanta referensram är inte längre tillgängliga och man har svårt att tolka omgivningen och man har inte lärt sig agera i den nya kulturen(Giddens 2003). Mina intervjupersoner har gått igenom mindre och större kulturchockar. Olika länder skiljer sig åt varandra om det gäller kulturen och levnadssättet. Efter inflyttande till Sverige har mina intervjupersoner reagerat på olika i Sverige i förhållande till deras egna länder exempelvis skillnader i barnvården eller i drickvanor. Niki började smälta in i den svenska kulturen och har lärt sig att klaga mer jämfört med Laos som är hennes hemland.

Identitetsutveckling

Eriksson identitetsteori innebär utveckling av identitet. Identitet är en varelse som hela tiden utvecklas och förändras under hela livscykeln från födelsen till döden. I gynnsamma fall av identitetsutveckling orsakas detta känslan av självständighet och även tillhörighet till en social grupp. Individ och gruppen förknippas genom identitetsbegreppet. Individ består i detta fall av invandraren och gruppen av det svenska samhället(Lange och Westin 1991).

När det gäller identitet och hur den har förändrats av att flytta till Sverige berättade mina intervjupersoner:

Jag blev mer social, för att det är viktig i public relations. Du måste vara socialt i Sverige, anstränga sig mer. I Sverige tittar man mycket på hur personen är, kunskapen räcker mindre. Jag behöver kanske bli ännu mer social(Alicja).

Jag har börjat klaga mer. Jag har blivit lugnare av att bo i Sverige. Man får efter svenskarna det att vara för sig själv. Svenskarna är försiktiga i början när de inte har lärt känna någon, det har jag också blivit(Niki).

Innan jag kom till Sverige visste jag inte vad innebär att bestämma över sig själv. I 28 år visste jag inte vad det innebär...!!! Jag blev fött på nytt. Jag lärde mig uppskatta det som jag inte har uppskattat innan. Man har utvecklats blev en helt nytt person(Lesja)

Niki, Alicja och Lesja har förändrats på olika sätt av att flytta till Sverige och detta tyder på deras identitetsutveckling. Alicja upplever sig själv som mer social, Niki har bland annat blivit lugnare medan Lesja lärde sig att bestämma över sig själv. Av dessa berättelser framgår det att deras identiteter har förändrats och utvecklats för att passa in i det svenska samhället. Identitetsutveckling hos mina intervjupersoner kan kopplas direkt till känslan av självständighet och tillhörighet till en social grupp, i detta fall, det svenska samhället. Mina intervjupersoner har förändrats och utvecklats sina identiteter och detta bidrar till att intervjupersoner upplever sig som mer självständiga och att de tillhör den sociala gruppen som består av det svenska samhället. Lesjas berättelse illustrerar väl detta samband. Hon blev "född på nytt", "blev en helt ny person". Hon har utvecklats och detta gör att hon känner sig självständig och att hon tillhör det svenska samhället som i sin följd kan direkt förknippas med integrationen.

Jag vet inte om jag har förändrats. Jag bevarat mycket av min norska identitet (Gina).

Motsägande är Ginas berättelse, nämligen hon känner inte att hon har förändrats på något sätt, tvärtom hon har bevarat mycket av sin norska kultur. Sverige och Norge liknar varandra i många avseenden och detta kan orsaka att Gina behövde inte genomgå identitetsutveckling för att vara självständig och känna att han tillhör det svenska samhället. Hon känner sig integrerad trots allt tack vare hennes norska identiteten eftersom Norge i många sammanhang liknar Sverige.

Eriksson identitetsteori innebär utveckling av identitet. Identitet är en varelse som hela tiden utvecklas och förändras under hela livscykeln från födelsen till döden. I gynnsamma fall av identitetsutveckling orsakas detta känslan av självständighet och även tillhörighet till en social grupp. Individ och gruppen förknippas genom identitetsbegreppet. Individ består i detta fall av invandraren och gruppen av det svenska samhället(Lange och Westin 1991).

SLUTDISKUSSION

Syftet med min studie var att undersöka integrationsprocessen utifrån invandraperspektiv där bemötande från samhällets sida, språkkompetens och socialt nätverk ingår. För att begränsa studiens omfattning valde jag att koncentrera mig på integrationsprocessen bara utifrån invandrensperspektiv. Mina frågeställningar var följande: *Hur upplever invandraren sin integration i det svenska samhället?, Vilken roll spelar socialt nätverk för invandrens integration i Sverige?, Vad innebär bra språkkunskaper för integrationen?, Vad tycker invandraren att bemötande från samhällets sida har varit?.*

Genom att studera litteratur, teorier och tidigare forskning och den genomförda analysen har svaren på mina frågor växt fram:

Av intervjupersoner berättelser framgår det att upplever sig integrerade i samhället för att de är medlemmar i olika grupper så som arbetet, organisationen eller hela samhället som utgör en stor social grupp, detta framgår av resultatet.

I frågan om socialt nätveks betydelse för integrationen framgår det att i vissa fall kan socialt nätverk som består av både svenskarna och landsmän ha positivt inflytande för socialisationsprocessen som invandrar genomgår i Sverige. Genom att umgås med svenskarna lär invandrare sig de normer, regler och värden som är aktuella i Sverige och detta underlättar socialisation in i en grupp bestående i detta fall av det svenska samhället.

Mina intervjupersoners utsagor i fråga gällande möte med det svenska samhället skiljer sig mycket åt. Av intervjupersoner berättelse framgår att svenskarna bemöter invandrare olika beroende på situationen. Intressant var det som upplevde Ermina, nämligen hennes kontakter med svenskarna var bättre då hon kommunicerade på engelska. Hon märkte skillnaden i bemötanden då hon började använda svenska språket. Hon slutade vara "gäst" och kategoriserades som invandrare. Kategorisering innebär att människor indelas i olika grupper beroende på sociala sammanhang. Social indelning är kopplad till markörer, som ska klargöra tillhörighet till en av grupper. Detta leder vidare till social kategorisering. Ermina upplevelser är ett exempel på social kategorisering. Eftersom hon bytte språket från engelska till svenska, kategoriserades samhället henne som invandrare. Innan var hon en gäst, ej invandrare. Kategori tillhörighet tydliggör här språket som är en markör som syftar på viken grupp man är medlem i, i detta sammanhang, invandra kategori . Niki hade andra iakttagelser nämligen hon bemötts vänligare av svenskarna då hennes svensk man var med och hjälpte till att ordna hennes ärenden. Detta kan förknippas med Kamalis "vi och dem tänkandet". Samhället indelas i två grupper "vi" och "dem". Ermina och Niki betraktas av samhället som "dem" och kategoriserades som invandrare. Kamali ansåg att segregation är ett stort samhällsproblem och begär engagemang från allas sida om problemet ska lösas (SOU 2006).

Bra kunskaper i svenska är avgörande för en lyckad integration. Mitt resultat påvisar att språket är det viktigaste "verktyget" på väg mot integrationen i Sverige. Detta illustrerar det som Mead anser nämligen att språket inverkar direkt på interaktion som äger ständigt rum mellan människor. Språket gör oss till medvetna individer och gör kommunikationen möjligt. Orden är symboler som svara för det som vi pratar om därför är språket en förutsättning för att klara sig i samhället, klara av integration och av vardagslivet. Alla intervjupersoner förutom Gina som kommer från Norge var överens om det. Detta kan även kopplas till Diaz resonemang, han menar att språkkompetens, att själv försörja sig och eget bostad utgör de grundläggande aspekter för en lyckad integration(Diaz 1997).

Under arbetet med denna uppsats har funderingar och tankar växt fram. För det första delar jag Diaz åsikt om att språkkompetens, på egen hand klara sin ekonomi, eget bostad och social nätverk ingår i de grundpelarna i integrationsprocessen. Samtidigt som tycker jag att samhället är fördelat i två grupper "vi" och "dem" och är jag överens med Kamali som menar att klyftorna i samhället är stora och det behövs vidta nya politiska åtgärder som inkluderar alla samhälls grupper, både

invandrare och svenskarna. Genom att det kvarstår klyfter i samhället finns det mycket arbete kvar för både socialt arbetare och politiker. Det är viktigt att motverka fördelningen i samhället. Ett integrerat land är ett starkare land. Vidta politiska och samhällsliga åtgärder som hjälper innefatta alla samhällets grupper och upphäva effekten av utanförskap.

Metoddiskussion

Den kritik som skulle kunna riktas mot mig är att mina intervjupersoner bestod endast av kvinnor. Det hade varit intressant att även intervjua män för att belysa integrationsprocessen även utifrån manligt perspektiv och även för att jämföra manligt och kvinnligt synvinkel på integration.

Jag tycker att det var en lärorik upplevelse att genomföra denna studie men det är viktigt att inte generalisera eller dra slutsatser eftersom studien är grundad endast på begränsat antal intervjupersoner samt att min invandrabakgrund kunde ha påverkat studiens resultat trots att jag försökte hålla mig kritisk under arbetets gång.

Jag hade förväntat mig att mina intervjupersoner har mer kunskap och åsikter om integrationsprocessen. Det kanske beror på att mina intervjupersoner är redan integrerade eller delvis integrerade i det svenska samhället.

Mina intervjuer hade gått bra i stort sett förutom den enda intervju som ägde rum hemma hos respondenten. Vi blev störda hela tiden av intervjupersonens tolvåriga dotter som hela tiden lade sig i samtalet. Då jag hade uppmärksammat att vi kanske skulle kunna gå till köket och sitta i lugn och ro, svarade respondenten att det går bra att sitta kvar i vardagsrummet. Genom att samtalet mellan mig och intervjupersonen blev avbrutet hela tiden kände jag att jag fått begränsade informationer av respondenten.

Källor

- Aytar Osman(2007).*Mångfaldens organisering: Om integration, organisationer och interetniska relationer i Sverige*. Stockholm, US-AB tryck &media.
- Backman Jarl (2006). *Rapporter och uppsatser*. Studentlitteratur, Lund.
- Diaz Jose Alberto (1993). *Choosing Integration: A Theoretical and Empirical Study of the Immigrant Integration in Sweden*.Uppsala,Reprocentralen HSC.
- Diaz Jose Alberto (2004). *Integration och indikationer: Några teoretiska och metodologiska utgångspunkter för användandet av indikationer*. Norrköping, Integrationsverkets rapportserie.
- Diaz Jose Alberto (1997).*Primärintegration och bidragsberoende*. Stockholm, Gotab.
- Engdahl Oscar och Larsson Bengt (2006). *Sociologiska perspektiv: Grundläggande begrepp och teorier*. Lund, Studentlitteratur.
- Eriksson Lisbeth (2002). *"Jag kommer att aldrig tillhöra det här samhället..." Om invandrare-integration-fokhögskola*.Linköping, Parajett AB.
- Giddens Anthony (2003). *Sociologi*. Lund, Studentlitteratur.
- Kamli, M.(2006) Statens offentliga utredningar (SOU 2006:73). *Den segregerade integration. Om social sammanhållning och dess hinder*.
- Kvale Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur.
- Kymlicka Will (1998). *Mångkulturellt medborgarskap*. Falun, Nya Doxa.
- Lange Anders och Westin Charles(1981). *Etnisk diskriminering och social identitet: En rapport från Diskrimineringsutredningen*. Helsingborg, Schmidts Boktryckeri AB.
- Merriam Sharan B (2009). *Fallstudien som forskningsmetod*. Malmö, Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin* (1992). Höganäs, Bokförlaget Bra Böcker AB. Nionde bandet.
- Olkiewicz, Andrzej (2008). *Konsten att vara invandrare*. Stockholm, Genista Förlag.
- Patel Runa och Davidsson Bo(2007). *Forskningsmetodikens grunder*. Lund, Studentlitteratur.
- Språkrådet(2008). *Svenska skrivregler*. Stockholm, Liber.

SOU(2006:73). *Den segregerade integration: Om social sammanhållning och dess hinder*. Stockholm, Edita Sverige AB.

Elektroniska källor

Migrationsverket (2009)

<http://www.migrationsverket.se/> (2009-04-05)

Regeringens proposition (1997/98:16). *Sverige, framtiden och mångfalden - från invandrapolitik till integrationspolitik*.

<http://www.regeringen.se/content/1/c4/22/71/bbd15e5a.pdf> (2009-04-22)

Bilaga 1

Intervjumall

1. Hur många år har du bott i Sverige?
2. Vilket land kommer du ifrån?
3. Av vilken anledning kom du till Sverige?
4. Är gift eller sambo?
5. Vilken nationalitet har din sambo?
6. Har du någon utbildning?
7. Hur viktig för dig är att lär sig svenska?
8. Tror du att du kunde själv påskynda inläringen av svenska?
9. Vilket språk använder du hemma?
10. Har du märkt förändringen i bemötandet nu när du kan svenska i förhållande till då du inte kunde prata svenska?
11. Vad var det första som du tänkte på när du kom till Sverige?
12. Hur ser din vänkrets ut?
13. Känner du att du har förändrat på något sätt av att flytta till Sverige?
14. Känner du dig delaktig i svenska samhället? På vilket sätt?
15. Har du planerat att stanna i Sverige längre period eller bara tillfälligt?
16. Har du någon gång tänkt på att återvända till hemlandet?
17. Hur känner du att du blev bemött av det svenska samhället, jag menar institutioner, skolan, jobbet?
18. Vad enligt dig hade störst betydelse för din integration i Sverige?
19. Känner du att du behövde ändra på dig för att passa in i det svenska samhället?
20. Hur viktig för dig är att få en svensk levnadssätt, svensk kultur?
21. Känner du dig integrerad i Sverige? Vad är det som gör att du känner integrerad eller icke integrerad?
22. Vad är hemma för dig?
23. Hur tycker du att det är att leva i Sverige?
24. Hur hade du väntat dig att det ska vara att leva i Sverige?
25. Är du med i någon förening? I så fall vilken?

Bilaga 2

Hässleholm 2009-04-06

Introduktionsbrev

Jag heter Magdalena Adrian och läser sjätte terminen på socionomutbildning på Högskolan Kristianstad. Just nu håller jag på att skriva en studie vilket syfte är att ge en inblick i integrationsprocessen utifrån invandrarens perspektiv där bemötande från samhällets sida, språkkompetens och socialt nätverk ingår.

Jag kommer att intervjua dig själv, du väljer själv platsen och där det känns bekvämt för dig samt tiden när det passar dig då du kommer att bli intervjua av mig.

Jag kommer att ställa dig frågor men du kommer att ha eget utrymme för att kunna berätta om dina upplevelser . Du kan avbryta och avsluta intervju när vill. Jag kommer inte att spela in intervju med dig därefter kommer jag att skriva ner det du har sagt under intervju.

Information som jag kommer att få under min intervju med dig kommer att användas bara i studiens syfte och att ingen annan än jag kommer att få del av materialet utan din medgivande.

Jag tillförsäkrar om att jag kommer att förvara personuppgifter och att ingen utomstående kommer att ta det av materialet som jag kommer att få via intervjuer.

Jag garanterar anonymitet eftersom jag kommer att ändra ditt namn. Jag kommer att använda mig av ett annat namn än ditt för att omöjliggöra att identifiera dina personuppgifter. Undantagsvis kommer jag att nämna i vilken stad du bor i min studie.

Jag ser fram emot att intervjua dig.

Med vänliga hälsningar

Magdalena Adrian

045180722

0708578307